

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (första avdelningen)
den 27 september 2006 *

I mål T-117/04,

Vereniging Werkgroep Commerciële Jachthavens Zuidelijke Randmeren,
Zeewolde (Nederländerna),

Jachthaven Zijl Zeewolde BV, Zeewolde,

Maatschappij tot exploitatie van onroerende goederen Wolderwijd II BV,
Zeewolde,

Jachthaven Strand-Horst BV, Ermelo (Nederländerna),

Recreatiegebied Erkemederstrand vof, Zeewolde,

Jachthaven- en Campingbedrijf Nieuwboer BV, Bunschoten-Spakenburg (Nederländerna),

* Rättegångsspråk: nederländska.

Jachthaven Naarden BV, Naarden (Nederländerna),

företrädna av advokaterna T. Ottervanger, A. Bijleveld och A. van den Oord,

sökanden,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av H. van Vliet, A. Bouquet och A. Nijenhuis, samtliga i egenskap av ombud,

svarande,

med stöd av

Konungariket Nederländerna, företrädd av H. Sevenster och M. de Grave, båda i egenskap av ombud,

intervenient,

angående ogiltigförklaring av kommissionens beslut 2004/114/EG av den 29 oktober 2003 om den stödordning som Nederländerna [har genomfört] till förmån för småbåtshamnar utan vinstsyfte i Nederländerna (EUT L 34, s. 63),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN(första avdelningen)

sammansatt av ordföranden R. García-Valdecasas samt domarna I. Labucka och V. Trstenjak,

justitiesekreterare: handläggaren J. Plingers,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 3 maj 2006,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

- 1 Kommunen Enkhuizen (Nederländerna) beslutade år 1998 att anlägga en ny hamn för stora och små fritidsbåtar. På grund av anläggningen av dessa nya hamnar var det nödvändigt att stänga det befintliga inloppet till segelklubben KNZ & RV. Som kompensation för stängningen vidtog kommunen tre åtgärder:

— För det första öppnade den ett nytt inlopp till KNZ & RV:s småbåtshamn som var belägen i närheten.

- För det andra muddrade den en del av vattnen intill den nuvarande småbåtshamnen för att segelklubben senare på egen bekostnad skulle kunna anlägga 105 båtplatser. Denna åtgärd utgjorde kompensation för att det nya inloppet, enligt kommunen, gjorde att besökande båtar måste ta en omväg för att komma fram till KNZ & RV:s befintliga småbåtshamn.

  - För det tredje fick segelklubben KNZ & RV möjlighet att köpa det muddrade området (26 000 kvadratmeter) av kommunen för samma kvadratmeterpris som kommunen hade betalat när den köpte området av staten år 1998.
- 2 Kommunen Nijkerk (Nederländerna) ägde en lokal småbåtshamn som anlades år 1966. Småbåtshamnen privatiserades år 2000 och såldes till den lokala segelklubben De Zuidwal, som var hyresgäst. År 1998 värderade en oberoende sakkunnig hamnen till 417 477 euro om den hyrdes ut. Utan hyresgäst värderades hamnen till 521 847 euro.

  - 3 I köpekontraktet mellan kommunen och segelklubben av den 27 mars 2000 gick kommunen med på att åta sig alla kostnader för saneringen av vattnet och det eftersatta underhållet av hamnanläggningarna. Kommunen beräknade underhållskostnaderna år 2000 till 272 268 euro och saneringskostnaderna till 145 201 euro. Kommunen räknade av dessa kostnader från det beräknade värdet på småbåtshamnen, vilket gav ett inköpspris på 0,45 euro för hela hamnen.

  - 4 År 2000 sålde kommunen Wieringermeer (Nederländerna) vatten och mark till Jachtwerf Jongert BV (nedan kallat Jongert) till ett pris av 7 636 147 euro. Det uppskattade värdet på dessa fastigheter var 5 825 065 euro (105 211 euro för vattenområdet och 5 719 854 euro för marken).

Administrativt förfarande

- 5 Genom en skrivelse av den 1 mars 2001 lämnade Vereniging Werkgroep Commerciële Jachthavens Zuidelijke Randmeren (Föreningen Arbetsgruppen för kommersiella småbåtshamnar, Zuidelijke Randmeren) (nedan kallad arbetsgruppen) för sina medlemmars räkning (de övriga sökandena i detta mål) in en anmälan till kommissionen om en eventuell snedvridning av konkurrensen mellan vissa småbåtshamnar i Nederländerna. Nederländska småbåtshamnar drivs antingen av organisationer utan vinstsyfte (vanligen segelklubbar) eller av privata företag. Enligt arbetsgruppen har flera småbåtshamnar utan vinstsyfte erhållit statligt stöd för att anlägga och underhålla båtplatser. Därigenom har dessa småbåtshamnar bland annat kunnat erbjuda lägre hyra för båtplatserna till gästande fritidsbåtar.
- 6 Ursprungligen gällde klagomålet endast ett enda projekt i Enkhuizen. Genom en skrivelse av den 11 april 2001 ställde kommissionen ett flertal frågor till de nederländska myndigheterna som de besvarade i en skrivelse av den 24 maj 2001.
- 7 När arbetsgruppen fick kännedom om denna skriftväxling skickade den under år 2001 vid ett flertal tillfällen kompletterande uppgifter om projektet i Enkhuizen och om sex andra ärenden. Genom en skrivelse av den 11 februari 2002 begärde kommissionen utförliga uppgifter från de nederländska myndigheterna om dessa totalt sju ärenden.
- 8 På grundval av den mottagna informationen undersökte kommissionen de sju ärendena och skickade resultaten av sin analys till arbetsgruppen i skrivelse av den 8 augusti 2002. I denna skrivelse gjorde kommissionen åtskillnad mellan å ena sidan tre fall, där det inte kunde utslutas att det var fråga om statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG, och å andra sidan fyra fall, där kommissionen ansåg att

det inte var fråga om statligt stöd i den mening som avses i nämnda artikel. I en skrivelse av den 3 september 2002 instämde arbetsgruppen med kommissionens analys och tillhandahöll kompletterande upplysningar om de tre resterande ärendena (småbåtshamnarna i Enkhuizen, Nijkerk och Wieringermeer).

- 9 Genom en skrivelse av den 5 februari 2003 underrättade kommissionen Nederländerna om sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 88.2 EG avseende de tre resterande ärendena. Genom en skrivelse av den 22 april 2003 yttrade sig de nederländska myndigheterna och lämnade nya upplysningar till kommissionen.

- 10 Kommissionens beslut om att inleda förfarandet offentliggjordes den 22 mars 2003 i *Europeiska unionens officiella tidning* (EUT C 69, s. 4). Kommissionen uppmanade de berörda parterna att inkomma med yttrande.

- 11 Kommissionen mottog den 16 april 2003 en skrivelse från arbetsgruppen. Denna innehöll varken ny information eller ytterligare omständigheter av vikt. Kommissionen mottog inte något yttrande från tredje part över beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet.

- 12 Kommissionen antog den 29 oktober 2003 beslut 2004/114/EG om den stödordning som Nederländerna [har genomfört] till förmån för småbåtshamnar utan vinstsyfte i Nederländerna (EUT L 34, s. 63) (nedan kallat det ifrågasatta beslutet).

13 Artikeldelen i detta beslut har följande lydelse:

”Artikel 1

Det statliga stöd som Nederländerna [har genomfört] till förmån för småbåtshamnarna utan vinstsyfte i Enkhuizen, Nijkerk och Wieringermeer utgör inte något stöd som omfattas av artikel 87.1 i EG-fördraget.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till Konungariket Nederländerna.”

Förfarandet vid förstainstansrätten

14 Sökandena väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 24 mars 2004.

15 Genom en handling som inkom till förstainstansrättens kansli den 26 augusti 2004 ansökte Konungariket Nederländerna om att få intervensera i målet, i enlighet med artikel 116.6 i förstainstansrättens rättegångsregler, till stöd för kommissionens yrkanden. Genom beslut av den 7 oktober 2004 biföll ordföranden på första avdelningen denna ansökan.

- 16 Förstainstansrätten (första avdelningen) beslutade på grundval av referentens rapport att inleda det muntliga förfarandet och anmodade parterna att vid förhandlingen yttra sig i frågan huruvida talan kan tas upp till sakprövning, mot bakgrund av relevant rättspraxis i fråga om statligt stöd.
- 17 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 3 maj 2006.

Parternas yrkanden

- 18 Sökandena har yrkat att förstainstansrätten skall
- ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet och fastställa att det stöd som beviljats vissa företag är rättsstridigt, och
  - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.
- 19 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall
- avvisa talan eller i vart fall ogilla den, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

20 Konungariket Nederländerna har anslutit sig till kommissionens yrkanden.

Upptagande till sakprövning

Parternas argument

21 Kommissionen har, utan att framställa någon formell invändning om rättegångshinder vad gäller artikel 114 i rättegångsreglerna, gjort gällande att talan inte kan tas upp till sakprövning.

22 Kommissionen har för det första anfört att arbetsgruppen inte är personligen berörd av det ifrågasatta beslutet i den mening som avses i artikel 230 fjärde stycket EG. För det andra har kommissionen ifrågasatt huruvida arbetsgruppen har talerätt.

23 När det gäller frågan huruvida medlemmarna i arbetsgruppen har talerätt, anser kommissionen att om dessa skall anses vara berörda av det ifrågasatta beslutet är de i sådant fall berörda på samma sätt som alla andra småbåtshamnar.

- 24 Kommissionen har vid förhandlingen anfört, när det gäller den roll som arbetsgruppens medlemmar spelar, att enbart den omständigheten att sökandena har ingett ett klagomål som lett fram till det ifrågasatta beslutet inte räcker för att sökandena skall anses vara personligen berörda av detta beslut. Även om de ingav ett klagomål som gav upphov till att förfarandet enligt artikel 88.2 EG inleddes, kan de inte anses vara berörda i egenskap av konkurrenter, såvida inte deras ställning på marknaden påverkas väsentligt. Kommissionen har med stöd av omständigheter som domstolen och förstainstansrätten har beaktat i sin rättspraxis försökt visa att sökandenas ställning på marknaden inte påverkas väsentligt av det påstådda stödet.
- 25 När det gäller det nu aktuella fallet har kommissionen anfört att sökandena endast utgör sex av de många småbåtshamnar som verkar på den nationella och regionala marknaden. Det kan därför inte anses vara styrkt att sökandenas intressen skadas särskilt av det påstådda stödet.
- 26 Enligt kommissionen har sökandena i synnerhet inte styrkt att en ekonomisk fördel på ungefär 200 000 euro, som i fallet med småbåtshamnen i Enkhuizen, har påverkat deras ställning på marknaden väsentligt och orsakat dem reell skada.
- 27 När det för det första gäller arbetsgruppens talerätt, har kommissionen erinrat om att det i artikel 230 EG föreskrivs att endast juridiska personer får väcka talan. Enligt den nederländska civillagen (Burgerlijk Wetboek, nedan kallad BW) har en arbetsgrupp som den nu aktuella endast en mycket begränsad juridisk personlighet, eftersom den inte har antagit stadgar genom en handling upprättad av notarie och inte ens är registrerad i handelsregistret. Vidare är det endast föreningar som har en fullständig juridisk personlighet som har rätt att föra talan i domstol för sina medlemmars räkning. Kommissionen anser således att arbetsgruppen inte skall anses vara en juridisk person i den mening som avses i artikel 230 EG.

- 28 När det för det andra gäller frågan huruvida arbetsgruppen skall anses vara personligen berörd, har kommissionen åberopat förstainstansrättens dom av den 5 december 2002 i mål T-114/00, Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum mot kommissionen (REG 2002, s. II-5121). I punkt 52 i denna dom erinrade förstainstansrätten om principen om att en förening som har bildats för att främja gemensamma intressen hos en kategori rättssubjekt inte kan anses vara personligen berörd i den mening som avses i artikel 230 fjärde stycket EG av en rättsakt som påverkar denna grups allmänna intressen och följaktligen inte kan väcka talan om ogiltigförklaring för sina medlemmars räkning då dessa inte kan göra detta var för sig. Föreningen som detta mål rörde var personligen berörd, eftersom den hade agerat i egenskap av förhandlingspartner och var en registrerad förening.
- 29 Konungariket Nederländerna framförde vid förhandlingen kompletterande synpunkter till stöd för kommissionens argument.
- 30 När det för det första gäller arbetsgruppens talerätt, har Konungariket Nederländerna anfört att sökandena endast utgör en liten del av alla kommersiella hamnar i regionen och en ännu mindre del på nationell eller europeisk nivå. Bara i kommunen Enkhuizen, som är en liten stad, finns det åtminstone två kommersiella hamnar i drift, utöver den hamn som drivs av den nu aktuella segelklubben. Inget av de bolag som driver dessa två hamnar finns med bland sökandena. Uppenbarligen har dessa hamnar inte lidit någon skada, trots att de ligger alldeles i närheten av en småbåtshamn utan vinstsyfte som påstås ha erhållit stöd.
- 31 Dessutom har antalet hamnar i Nederländerna, som kommissionen uppskattade till ungefär 1 200 i sitt beslut och vid förhandlingen, därefter ökat ytterligare. Sökandena

utgör endast en liten del av de hamnar som eventuellt skulle kunna beröras, och deras ställning på marknaden påverkas därför inte väsentligt.

- 32 Konungariket Nederländerna har för det andra bestritt att sökandenas konkurrensställning skulle kunna påverkas på något sätt. Sökandena har gjort gällande att det påstådda stödet till de tre aktuella hamnarna har fått konsekvenser för avgiftssättningen, vilket således har tvingat de kommersiella hamnarna att sänka sina egna avgifter. Konungariket Nederländerna anser däremot att det finns flera skäl till att avgifterna i småbåtshamnar utan vinstsyfte är lägre än avgifterna i kommersiella hamnar. Omständigheter som kan motivera denna skillnad är till exempel att det finns ytterligare anläggningar i hamnen, såsom restauranger och därmed sammanhängande sidoverksamheter och att hamnen använder sig av volontärer, så att lönekostnaderna blir lägre. Bolag som driver hamnar utan vinstsyfte bedriver med andra ord sin verksamhet utifrån andra kriterier och andra förhållanden än bolag som driver kommersiella hamnar och de förstnämnda bolagen har naturligtvis betydligt lägre kostnader än de sistnämnda bolagen.
- 33 Konungariket Nederländerna har för det tredje gjort gällande att sökandena inte har styrkt att de har påverkats negativt i fråga om avgiftssättningen och har som ett exempel nämnt den kommersiella hamnen i Naarden, som drivs av ett av de bolag som är medlemmar i arbetsgruppen. I denna hamn är avgiften för en permanent plats för en tio meter lång båt högre än den genomsnittliga avgiften i Nederländerna för denna typ av båtplats. Det framgår dessutom av det nämnda bolagets årsredovisning att det under de senaste åren har kunnat dela ut vinst. En väntelista har också upprättats i denna hamn. Härtill kommer att åtminstone ett av bolagen som driver en av de aktuella kommersiella hamnarna, Jachthaven Strand-Horst i Ermelo, har höjt sina avgifter varje år under de senaste tre åren.
- 34 När det gäller arbetsgruppens talerätt, har Konungariket Nederländerna anfört att arbetsgruppen inte kan anses ha en särskild ställning i den mening som avses i

domstolens dom av den 15 juli 1963 i mål 25/62, Plaumann mot kommissionen (REG 1963, s. 197; svensk specialutgåva, volym 1, s. 181), eftersom stödet inte har påverkat arbetsgruppmedlemmarnas ställning på marknaden.

35 Konungariket Nederländerna har vidare gjort gällande att det är fråga om en informell gruppering som inte har skapats enligt en handling upprättad av notarie i vederbörlig ordning. Enligt BW kan gruppen således inte väcka en gruppitalan i Nederländerna.

36 Sökandena har när det gäller arbetsgruppmedlemmarnas talerätt genmält att de är personligen berörda i den mening som avses i artikel 230 EG. De har anfört att det hittills aldrig har krävts att det skall tas hänsyn till konkurrenternas ställning på marknaden vid prövningen av huruvida de är personligen berörda. De har i detta avseende åberopat förstainstansrättens dom av den 13 januari 2004 i mål T-158/99, Thermenhotel Stoiser Franz m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. II-1).

37 Arbetsgruppens medlemmar konkurrerar särskilt med småbåtshamnarna i Enkhui-zen och Nijkerk och potentiellt sett också med den i Wieringermeer, när det gäller utbudet av permanenta båtplatser eller dagplatser för småbåtsägare eller personer som har hyrt båt. Tack vare stödet kan de aktuella småbåtshamnarna erbjuda platser till ett lägre pris, vilket hindrar konkurrensmöjligheterna för arbetsgruppens medlemmar. Sökandena anser att det ifrågasatta beslutet medför att en konkurrensbegränsande situation skapas.

38 Vid förhandlingen anförde sökandena att de lägsta avgifterna, såsom dem som tas ut i småbåtshamn utan vinstsyfte, medför att vinstmarginalerna för bolag som driver

kommersiella hamnar blir obetydliga och att vissa av dessa bolag som en följd av detta har tvingats upphöra med sin verksamhet. Sökandena har angett att en god drift av en kommersiell hamn förutsätter en avkastning på det totala kapitalet på minst 7–10 procent. För närvarande ligger avkastningen på ungefär 4 procent.

- 39 Enligt sökandena har arbetsgruppens medlemmar spelat en aktiv roll under det administrativa förfarandet. De har inte endast lämnat kompletterande upplysningar till kommissionen och besvarat frågor från denna, utan de har även på kommissionens begäran yttrat sig över skriftväxlingen mellan de nederländska myndigheterna och kommissionen.
- 40 När det gäller arbetsgruppens rätt att föra talan i domstol, har sökandena preciserat att arbetsgruppen upprättades den 15 mars 2000 med syftet att försvara de kommersiella småbåtshamnarnas intressen och bekämpa illojal konkurrens. Enligt nederländsk rätt kvalificeras arbetsgruppen som en förening i den mening som avses i artikel 26 i BW:s andra del och därmed som en juridisk person. I detta avseende krävs det därför inte att gruppen skall ha bildats genom en handling som upprättats av notarie eller genom registrering i handelsregistret. Det förhållandet att arbetsgruppen endast har en begränsad rättskapacitet enligt nederländsk rätt och därför till exempel inte kan väcka en särskild grupptalan med stöd av artikel 305a i BW:s tredje del saknar betydelse i det nu aktuella fallet.
- 41 När det gäller frågan huruvida arbetsgruppen skall anses vara personligen berörd, har sökandena anfört att förstainstansrätten i punkterna 65 och 66 i domen i det ovannämnda målet Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum mot kommissionen fastställde att en förening hade rätt att föra talan enbart på grund av att den hade deltagit på ett aktivt sätt i det formella förfarandet samt i de informella samtal som fördes innan beslutet antogs (bland annat genom att ge in rapporter och genom att vara en intressant informationskälla).

- 42 Vid förhandlingen anförde sökandena dessutom att det följer av förstainstansrättens dom av den 6 juli 1995 i förenade målen T-447/93, T-448/93 och T-449/93, AITEC m.fl. mot kommissionen (REG 1995, s. II-1971), och domen i det ovannämnda målet Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum mot kommissionen att en grupp som på grundval av sina syften och sin verksamhet företräder och försvarar sina medlemmars intressen har rätt att väcka talan för sina medlemmars räkning.
- 43 Sökandena har anført att eftersom arbetsgruppens medlemmar kan anses vara direkt och personligen berörda av det ifrågasatta beslutet i den mening som avses i artikel 230 fjärde stycket EG, kan arbetsgruppen också anses vara det.
- 44 Vidare godtog kommissionen arbetsgruppen som samtalspartner när förfarandet hade inletts. Sökandena har dessutom gjort gällande att ansökan har undertecknats gemensamt av de olika medlemmarna i arbetsgruppen, just för att undvika en diskussion om huruvida en talan som väckts av arbetsgruppen kan upptas till sakprövning.
- 45 Kommissionen har med åberopande av domen i det ovannämnda målet Thermenhotel Stoiser Franz m.fl. mot kommissionen anført att sökandena har bortsett från en väsentlig skillnad mellan det målet och det nu aktuella målet, nämligen att det i det nu aktuella fallet inleddes en formell utredning (artikel 88.2 EG), vilket inte skedde i det ovannämnda målet Thermenhotel Stoiser Franz m.fl. mot kommissionen. Härav följer att varken den rättspraxis som fastslagits i domarna i målen Cook och Matra (domstolens dom av den 19 maj 1993 i mål C-198/91, Cook mot kommissionen, REG 1993, s. I-2487, punkt 23, svensk specialutgåva, volym 14, s. 201, och av den 15 juni 1993 i mål C-225/91, Matra mot kommissionen, REG 1993, s. I-3203, punkt 17, svensk specialutgåva, volym 14, s. 213) eller domen i målet Thermenhotel Stoiser Franz m.fl. mot kommissionen, i vilken det hänvisas till de förstnämnda domarna, kan åberopas med framgång i förevarande fall, eftersom sökandena i det nu aktuella målet har haft möjlighet att göra gällande sina argument under det administrativa förfarandet.

- 46 När det gäller sökandenas argument att deras begränsade rättskapacitet saknar betydelse i det nu aktuella fallet, har kommissionen genmält att sökandena har bortsett från att behörighetsbegränsningen för föreningar som inte bildats genom en handling upprättad av notarie påverkar dessa föreningars rätt att föra talan i domstol. Artikel 305a i BW:s tredje del är relevant, eftersom det i den bestämmelsen föreskrivs att endast föreningar som har en fullständig juridisk personlighet har rätt att föra talan i domstol för sina medlemmars räkning, dit följaktligen inte arbetsgruppen räknas. Det är just på grund av denna begränsning som arbetsgruppen inte har tillräcklig juridisk personlighet för att kunna tillerkännas talerätt. Enligt kommissionen saknar det betydelse att en förening har ingett ett klagomål eller har deltagit i det administrativa förfarandet vid kommissionen.
- 47 Vidare har kommissionen anfört att det strider mot principen om iakttagande av ett korrekt förfarande att grupperingar vars rättsliga ställning inte är klart definierad, såsom en "arbetsgrupp", ges talerätt.
- 48 När det gäller hänvisningen till domen i det ovannämnda målet Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum mot kommissionen, angav kommissionen vid förhandlingen att domstolen, efter det att nämnda dom hade överklagats, i sin dom av den 13 december 2005 i mål C-78/03 P, kommissionen mot Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (REG 2005, s. I-10737), konstaterade att förstainstansrätten hade gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning då den ansåg att den aktuella föreningen var personligen berörd.

Förstainstansrättens bedömning

- 49 Varje fysisk eller juridisk person får enligt artikel 230 fjärde stycket EG väcka talan mot ett beslut riktat till en annan person om det berör honom direkt och personligen. Eftersom det ifrågasatta beslutet riktade sig till Konungariket Nederländerna skall det prövas huruvida sökandena uppfyller dessa två villkor.

- 50 Förstainstansrätten skall först pröva huruvida arbetsgruppens medlemmar har talerätt och därefter huruvida arbetsgruppen har en sådan rätt.

Huruvida arbetsgruppens medlemmar har talerätt

- 51 När det gäller frågan huruvida arbetsgruppens medlemmar är personligen berörda av det ifrågasatta beslutet, skall det erinras om att det följer av fast rättspraxis att andra personer än dem som ett beslut är riktat till kan göra anspråk på att vara personligen berörda endast om beslutet angår dem på grund av vissa egenskaper som är utmärkande för dem eller på grund av en faktisk situation som särskiljer dem från alla andra personer och därigenom försätter dem i en ställning som motsvarar den som gäller för en person som ett dylikt beslut riktar sig till (domstolens dom i det ovan nämnda målet Plaumann mot kommissionen, s. 223, och dom av den 23 maj 2000 i mål C-106/98 P, Comité d'entreprise de la Société française de production m.fl. mot kommissionen, REG 2000, s. I-3659, punkt 39, samt förstainstansrättens dom av den 27 april 1995 i mål T-435/93, ASPEC m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-1281, punkt 62).
- 52 Eftersom det omtvistade beslutet antogs efter det formella granskningsförfarandet i artikel 88.2 EG erinrar förstainstansrätten om att det även framgår av rättspraxis att ett sådant beslut personligen berör de företag vilka har inkommit med det klagomål som har gett upphov till förfarandet och vilka har yttrat sig och haft betydande inverkan på förfarandets förlopp, under förutsättning att företagens ställning på marknaden har påverkats väsentligt av den stödåtgärd som är föremål för det ifrågasatta beslutet (domstolens dom av den 28 januari 1986 i mål 169/84, Cofaz m. fl. mot kommissionen, REG 1986, s. 391, punkterna 24 och 25, svensk specialutgåva, volym 8, s. 421, och förstainstansrättens dom av den 15 september 1998 i mål T-11/95, BP Chemicals mot kommissionen, REG 1998, s. II-3235, punkt 72).
- 53 Endast den omständigheten att beslutet i fråga kan ha ett visst inflytande på de rådande konkurrensförhållandena på den relevanta marknaden, och att det aktuella företaget befann sig i någon form av konkurrensförhållande till det stödmottagande

företaget, utgör inte en sådan väsentlig påverkan (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 10 december 1969 i de förenade målen 10/68 och 18/68, Eridania m.fl. mot kommissionen, REG 1969, s. 459, punkt 7). Ett företag kan således inte enbart åberopa den omständigheten att det är konkurrent till det företag som mottagit det aktuella stödet, utan skall dessutom visa i vilken utsträckning dess marknadsställning har påverkats (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Comité d'entreprise de la Société française m.fl. mot kommissionen, punkterna 40 och 41).

- 54 I det nu aktuella fallet skall det prövas i vilken utsträckning sökandenas deltagande i förfarandet enligt artikel 88.2 EG och påverkan på deras ställning på marknaden kan särskilja dem i den mening som avses i artikel 230 EG.
- 55 För det första är det utrett att arbetsgruppen inledde det administrativa förfarandet vid kommissionen för sina medlemmars räkning. Gruppen lämnade i detta syfte vid ett flertal tillfällen kompletterande upplysningar om flera småbåtshamnar utan vinstsyfte som enligt gruppen har erhållit statligt stöd. Efter det att förfarandet hade inletts skickade emellertid gruppen endast en enda skrivelse, och denna innehöll varken ny information eller viktiga kompletterande omständigheter.
- 56 När det för det andra gäller frågan i vilken utsträckning sökandenas ställning på marknaden har påverkats, erinrar förstainstansrätten om att det framgår av punkt 28 i domen i det ovannämnda målet Cofaz m.fl. mot kommissionen att det inte ankommer på gemenskapsdomstolen att under prövningen av frågan huruvida talan kan upptas till sakprövning slutgiltigt ta ställning till konkurrensförhållandet mellan sökandena och de stödmottagande företagen. I detta sammanhang skall sökandena endast på ett relevant sätt ange skälen till att kommissionens beslut kan skada deras berättigade intressen genom att väsentligt påverka deras ställning på den aktuella marknaden.

- 57 I det nu aktuella fallet konstaterar förstainstansrätten att sökandena inte har anfört några uppgifter som styrker att de har en särskild ställning på marknaden för småbåtshamnar.
- 58 Det av sökandena åberopade argumentet talar inte för att de kan särskiljas, utan visar tvärtom att de eventuellt skulle kunna beröras på samma sätt som alla andra konkurrenter. Sökandena har nämligen hävdade att deras lönsamhet har påverkats av det omtvistade stödet i den mån bolagen som driver de nu aktuella småbåtshamnarna utan vinstsyfte tack vare detta stöd har kunnat hyra ut båtplatser till gästande båtar till lägre priser än dem som tillämpas i kommersiella småbåtshamnar.
- 59 Förstainstansrätten konstaterar emellertid att sökandena inte har anfört några konkreta uppgifter, som till exempel omsättning före och efter det aktuella stödet, som styrker att stödet väsentligt hade kunnat påverka deras ställning på den aktuella marknaden.
- 60 Vid förhandlingen anförde kommissionen och Konungariket Nederländerna dessutom att sökandena endast utgör 6 av de ungefär 1 200 småbåtshamnar som drivs i Nederländerna (se punkt 49 i det ifrågasatta beslutet). Dessa sifferuppgifter har inte bestritts av sökandena. Sökandena utgör således endast en liten del av de hamnar som eventuellt skulle kunna beröras av det aktuella stödet. Under sådant förhållande har var och en av sökandena måst visa på vilket sätt ett stöd till den eller den hamnen hade kunnat skada deras egen verksamhet, som till exempel att stödet skulle kunna medföra att de riskerade att förlora sina kunder eller att deras vinstmarginal minskade.

- 61 För övrigt angav Konungariket Nederländerna, oemotsagt av sökandena, vid förhandlingen att avgifterna i de kommersiella hamnarna i Naarden och Ermelo inte har påverkats av det omtvistade stödet. I den kommersiella hamnen i Naarden är avgiften för en permanent plats för en tio meter lång båt högre än den genomsnittliga avgiften i Nederländerna för denna typ av båtplats (se den rapport från Waterrecreatie Advies som de nederländska myndigheterna ingav till kommissionen under det administrativa förfarandet). Det framgår vidare av hamnens driftsbolags årsredovisning att bolaget under de senaste åren har kunnat dela ut vinst. Slutligen har en väntelista upprättats i denna hamn. Konungariket Nederländerna har oemotsagt av sökandena även hävdats att den kommersiella hamnen i Ermelo har höjt sina egna avgifter under de senaste tre åren. Sådana uppgifter ger inte stöd för sökandenas påstående att deras lönsamhet har påverkats av det omtvistade stödet.
- 62 Sökandenas hänvisning till domen i det ovannämnda målet *Thermenhotel Stoiser Franz m.fl. mot kommissionen*, enligt vilken en förening har talerätt även om bara vissa av dess medlemmar är direkta konkurrenter till mottagaren av det aktuella stödet, är verkningslös, eftersom beslutet som var aktuellt i det målet hade antagits efter en enbart inledande granskning (artikel 88.3 EG). I förevarande fall kan sökandena alltså inte på något sätt åberopa den rättspraxis enligt vilken — när kommissionen, utan att inleda det formella granskningsförfarandet, inom ramen för ett inledande förfarande konstaterar att ett statligt stöd är förenligt med den gemensamma marknaden — de som är berörda i den mening som avses i artikel 88.2 EG, och som skyddas av det formella förfarandets garantier när detta förfarande genomförs, skall anses vara personligen berörda av det beslut i vilket detta konstaterades (se beslutet i det ovannämnda målet *BP Chemicals mot kommissionen*, punkterna 82 och 89).

- 63 Av det ovan anförda följer att sökandena inte har visat att de är personligen berörda av det ifrågasatta beslutet, det vill säga att de påverkas av det senare på ett sätt som särskiljer dem från andra näringsidkare, på samma sätt som om beslutet hade varit riktat till dem.
- 64 Talan skall således avvisas såvitt avser arbetsgruppens medlemmar, och det saknas skäl att pröva huruvida de är direkt berörda av det ifrågasatta beslutet.

Huruvida arbetsgruppen har talerätt

- 65 Förstainstansrätten erinrar om att en talan om ogiltigförklaring som väckts av en sammanslutning av företag, till vilken den ifrågasatta rättsakten inte är riktad, endast kan upptas till sakprövning i två fall. Det första fallet är det då sammanslutningen, då den väckte talan, trädde i en eller flera av sina medlemmars ställe, under förutsättning att dessa medlemmar själva hade haft möjlighet att väcka en talan som hade kunnat prövas i sak. Det andra fallet är då det föreligger särskilda omständigheter i form av till exempel den roll som sammanslutningen hade kunnat spela i ett förfarande som utmynnat i antagandet av den rättsakt som begärts ogiltigförklarad (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 12 december 1996 i mål T-380/94, AIUFFASS och AKT mot kommissionen, REG 1996, s. II-2169, punkt 50, och av den 11 februari 1999 i mål T-86/96, Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen och Hapag Lloyd mot kommissionen, REG 1999, s. II-179, punkterna 56 och 57 och där angiven rättspraxis).
- 66 I det nu aktuella fallet har förstainstansrätten redan konstaterat i punkt 63 ovan att arbetsgruppens medlemmar inte är personligen berörda av det ifrågasatta beslutet. Arbetsgruppen kan därför inte anses ha trätt i en eller flera av sina medlemmars ställe på ett giltigt sätt.

- 67 Det skall därför prövas huruvida gruppen kan grunda sin talerätt på särskilda omständigheter.
- 68 Trots att arbetsgruppen faktiskt deltog i förfarandet som ledde fram till beslutet av den 29 oktober 2003, anser förstainstansrätten att enbart denna omständighet inte räcker för att den skall anses ha talerätt i den mening som avses i den rättspraxis som fastslagits i domarna i målen Van der Kooy och CIRFS (domstolens dom av den 2 februari 1988 i de förenade målen 67/85, 68/85 och 70/85, Van der Kooy m.fl., REG 1988, s. 219, svensk specialutgåva, volym 9, s. 305, och av den 24 mars 1993 i mål C-313/90, CIRFS m.fl. mot kommissionen, REG 1993, s. I-1125, svensk specialutgåva, volym 14, s. 83). Förstainstansrätten fastställde i dom av den 5 juni 1996 i mål T-398/94, Kahn Scheepvaart mot kommissionen (REG 1996, s. II-477), punkt 42, att enbart den omständigheten att sökanden har framställt ett klagomål till kommissionen, och att den av detta skäl haft skriftväxling och möten med kommissionen, inte kan utgöra tillräckliga särskilda omständigheter för att särskilja sökanden i förhållande till varje annan person och därigenom ge denne talerätt mot en generell stödordning.
- 69 Den omständigheten att en förening samarbetar med kommissionen under förfarandet enligt bestämmelserna om statligt stöd, i syfte att försvara sina medlemmars kollektiva intresse, är inte i sig tillräckligt för att föreningen skall anses ha talerätt enligt denna rättspraxis (domen i det ovannämnda målet Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen och Hapag-Lloyd mot kommissionen, punkt 60).
- 70 Den roll som sökandena hade i de ovannämnda målen Van der Kooy m.fl. mot kommissionen och CIRFS m.fl. mot kommissionen i det förfarande som ledde fram till att de i dessa mål ifrågasatta åtgärderna vidtogs var avsevärt mer betydande jämfört med arbetsgruppens roll i förevarande mål, som endast bestått i att den deltagit i förfarandet.

71 I domen i det ovannämnda målet Van der Kooy m.fl. mot kommissionen fastslog domstolen att Landbouwschap, i dess egenskap av förhandlare angående gaspriser, deltog på ett aktivt sätt i förfarandet enligt artikel 88.2 EG, genom att lämna skriftliga kommentarer till kommissionen och genom att hålla en nära kontakt med ansvariga tjänstemän under hela förfarandet. Landbouwschap var en av parterna i det avtal i vilket den av kommissionen underkända taxan fastställdes, och organet omnämndes såsom avtalspart på flera ställen i kommissionens beslut.

72 Sökandens roll i domen i det ovannämnda målet CIRFS m.fl. mot kommissionen hade även den varit mycket betydande. CIRFS var en sammanslutning bland vars medlemmar det återfanns internationellt ledande tillverkare av syntetfibrer. Den hade i dessa tillverkares intresse inlett ett flertal förfaranden rörande kommissionens politik för att omstrukturera den sektorn. I synnerhet hade den varit kommissionens samtalspartner vid införandet av stödordningen i sektorn, liksom vid anpassningen och förlängningen av denna. Den hade vidare aktivt fört förhandlingar med kommissionen, särskilt genom att skriftligen delge denna sina synpunkter och genom att upprätthålla en nära kontakt med de behöriga enheterna.

73 Detta är dock inte fallet med den nu aktuella arbetsgruppen. Förstainstansrätten konstaterar att gruppens roll inte innebär något mer än att den har utövat de processuella rättigheter som berörda parter tillerkänns enligt artikel 88.2 EG. Dess roll kan därför inte likställas med den roll som Landbouwschap eller CIRFS spelade i de ovannämnda målen (se, analogt, domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, punkterna 55–59).

74 Under dessa förhållanden skall talan även avvisas såvitt avser arbetsgruppen.

75 Av det ovan anförda följer att talan skall avvisas i sin helhet.

76 Förstainstansrätten anser att det saknas skäl att pröva kommissionens argument rörande arbetsgruppens rätt att föra talan i domstol, då arbetsgruppens medlemmar inte är personligen berörda och då arbetsgruppen inte har visat att den har talerätt av särskilda skäl.

Rättegångskostnader

77 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att sökandena skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökandena har tappat målet skall de förpliktas att, utöver sin egen rättegångskostnad, även ersätta kommissionens rättegångskostnad, i enlighet med kommissionens yrkande.

78 Konungariket Nederländerna skall bära sin rättegångskostnad i enlighet med artikel 87.4 första stycket i rättegångsreglerna.

Mot denna bakgrund beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (första avdelningen)

följande:

- 1) **Talan avvisas.**

- 2) **Sökandena skall bära sina rättegångskostnader och ersätta kommissionens rättegångskostnader. Konungariket Nederländerna skall bära sin rättegångskostnad.**

García-Valdecasas

Labucka

Trstenjak

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 27 september 2006.

E. Coulon

R. García-Valdecasas

Justitiesekreterare

Ordförande